

ОВСІЄНКО Василь Васильович (08. 04. 1949, с. Леніне Радомишльського р-ну, нині Ставки Житомирського р-ну Житомирської обл. — 19. 07. 2023, Київ) — учасник правозахисного руху, громадсько-політичний діяч, публіцист. Брат [А. Овсієнка](#). Премії ім. В. Стуса (2000), ім. І. Огієнка, Фондації родини Воскобійників (обидві — 2006). Ордени «За заслуги» 3-го ступеня (2005), «За мужність» 1-го ступеня (2006), князя Ярослава Мудрого 5-го ступ. (2009). Закінчив Київський університет (1972). Відтоді учителював. Навесні 1968 виготовив декілька фотовідбитків праці [І. Дзюби](#) «Інтернаціоналізм чи русифікація?», розповсюджував український самвидав серед студентів. 1972 допомагав [В. Лісовому](#) та Є. Пронюку видати 6-й («київський») випуск «Українського вісника» та «Відкритий лист членам ЦК КПРС і ЦК КП України» В. Лісового. Написав статтю «Добощ і опришки, або Кінець шістдесятників», робив записи літературного характеру, що згодом були використані слідством для шантажу психіатричною експертизою. 5 березня 1973 заарештований, 6 грудня того ж року за звинуваченням у проведенні антирадянської агітації і пропаганди засуджений до 4 років таборів суворого режиму. Покарання відбував у Мордовії (РФ). Брав участь в акціях протесту. 1976 на «профілактиці» в Київському слідчому ізоляторі КДБ відмовився від визнання вини. 1977 звільнений. Жив під адміністративним наглядом у рідному селі, працював у колгоспі художником-оформлювачем. Підтримував широке листування з політв'язнями та їхніми родинами. Його інформація про події у мордовських таборах опублікована в «Хроніке текущих событий» і використана Українською Гельсінською групою. 18 листопада 1978 затриманий

міліцією у зв'язку з приїздом до нього члена Української Гельсінської групи [О. Мешко](#) та О. Бабич-Орлової, подав на міліціонерів у суд за грубу поведінку. 1 грудня того ж року проти нього порушено кримінальну справу за звинуваченням у вчиненні насильницького опору (нібито відірвав міліціонерові 2 гудзики), 8 лютого 1979 засуджений до 3 років позбавлення волі. Покарання відбував у колоніях Запорізької і Житомирської обл. Відмовився свідчити у справах [Л. Лук'яненка](#), [М. Матусевича](#), Г. Снегірьова, В. Стуса, [Д. Мазура](#) (на захист останнього подав заяву до КДБ) і написати «покаянну» статтю в газету з осудом діяльності Української Гельсінської групи, членом якої його оголосили від дня зустрічі з О. Мешко. 26 серпня 1981 за звинуваченням у антирадянській агітації та пропаганді засуджений до 10 років таборів особливого режиму і 5 років заслання. Покарання відбував у Пермській обл. (РФ), брав участь в акціях протесту. Без клопотання помилуваний указом Президії ВР СРСР від 12 серпня 1988. У тому ж році ввійшов до Всеукраїнської координаційної ради Української Гельсінської спілки, 1989 обраний головою її Житомирської філії. У листопаді 1989 взяв участь в експедиції з перепоховання у Києві В. Стуса, О. Тихого, [Ю. Литвина](#). Співголова Українського комітету «Гельсінки-90» та секретар УРП із видавничих справ (від 1990), заступник голови Республіканської християнської партії (1997–2001), координатор програми Харківської правозахисної групи (від 1998). У 1999–2005 організовував експедиції на Соловецькі о-ви та в урочище Сандармох (Карелія, РФ).

Упорядник, співупорядник, співавтор кн. «Оксана Мешко, козацька матір: До 90-ліття з дня народження» (К., 1995), «Українська Громадська Група сприяння виконанню Гельсінських угод: Документи і матеріали» (т. 1–4), «Юнаки з огненної печі» (обидві — 2001), «Три повстання Січків» (т. 1–2, 2003), «Добром нагріте серце: До 90-річчя І. Б. Бровка», «Оксана Мешко. Не відступлюся! До 100-річчя з дня народження» (обидві — 2005), «Горинь Михайло Миколайович. Запалити свічу» (2009; усі — Харків), «Біля витоків Незалежності» (К., 2011). Автор спогадів «Світло людей» (К., 1996; ч. 1–2, Х., 2005; 2007), «Василь Стус у віддзеркаленнях: Спогади В. Овсієнка про В. Стуса» (П., 2007), «Василь Стус: Поет і Громадянин: Книга спогадів та роздумів» (2013), «Життя як покута» (2019; обидві — Київ), а також [багатьох статей](#) в ЕСУ («[Лист 139-ти](#)», «[Всеукраїнське товариство політичних в'язнів і репресованих](#)», «[Закордонне представництво Української Гельсінської групи](#)» тощо).

[В. П. Лісова](#)

Бібліографічний опис:

Овсієнко Василь Васильович / В. П. Лісова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-74762>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).